

Motion till riksdagen
2011/12:Ju339

av Marianne Berg m.fl. (V)

Tvångsäktenskap

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att en särskild brottsrubricering gör det straffbart för föräldrar att gifta bort minderåriga barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dispensmöjligheten i äktenskapsbalken när det gäller äktenskap för barn under 18 år ska tas bort.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till CU.

Fel! Okänt namn på

2 Kriminalisera tvångsäktenskap

Alla har rätt att välja om och vem de ska gifta sig med. Trots det är det alltför många kvinnor och flickor som lever i äktenskap som de tvingats in i av sina föräldrar. Cirka 70 000 unga i Sverige uppger att de inte fritt kan välja vem de ska gifta sig med (Ungdomsstyrelsen, 2009:5).

Tvångsäktenskap och barnäktenskap är ett allvarligt brott mot mänskliga rättigheter. I Sverige har åldersgränsen för äktenskap varit 18 år sedan 1969. Enligt 15 kap. 1 § äktenskapsbalken kan dock dispens ges ”om särskilda skäl finns”. Detta strider mot FN:s barnkonvention och artikel 16 i kvinnokonventionen som slår fast att ”Barns trolovning och giftermål skall inte ha någon rättslig verkan och alla nödvändiga åtgärder, inklusive lagstiftning, skall vidtas för att fastställa en minimiålder för äktenskap och för att göra officiell registrering av äktenskap obligatoriskt”.

Ungdomsstyrelsens kartläggning visar att arrangerade äktenskap/tvångsäktenskap är kopplade till normer om kvinnors oskuld och att de används för att styra flickors och kvinnors sexualitet på ett sätt som i många fall kränker deras rättigheter. Ungdomar som bor i socialt utsatta områden som Hjällbo, Araby, Rosengård och Husby uppger i högre grad än andra unga i riket att de har begränsningar eller villkor i förhållande till äktenskap eller val av partner. Flickor med utländsk bakgrund uppger i störst utsträckning att de har begränsningar eller villkor.

Andelen unga med utländsk bakgrund som uppgav att de skulle bestraffas hårt och att föräldrarna skulle ta avstånd från dem om de var homo- eller bisexuella är hög framför allt bland dem som även hade begränsningar eller uppställda villkor i förhållande till val av partner och äktenskap. Myndigheten föreslår bl.a. att man kriminaliserar tvångsäktenskap och barnäktenskap.

Att lagstiftningen inte tillåter barnäktenskap är visserligen en ytterst viktig signal men det behövs ytterligare åtgärder för att skydda flickor mot att bli bortgifta. Vi efterlyser därför en bestämmelse som gör det straffbart för föräldrar att gifta bort sina barn.

Regeringen presenterade 2010 en handlingsplan för att förebygga att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229). Handlingsplanen innehåller ett flertal nödvändiga åtgärder, bl.a. har regeringen tillsatt en utredning som ska inhämta ytterligare kunskap om tvångsäktenskap och barnäktenskap. Detta är lovvärt men vi menar att den nödvändiga kunskapen finns redan i dag.

Utredningen om människohandel (SOU 2008:41) innehåller förslag om att göra det straffbart för en vårdnadshavare att tillåta ett barn som är under 16 år att ingå äktenskap utomlands. Bestämmelsen tar sikte på de barnäktenskap som inte är att anse som tvångsäktenskap och straffet föreslås bli fängelse i högst två år. Vi menar att förslaget inte räcker för att komma åt problemen med tvångsäktenskap. Som barn räknas personer under 18 år och även unga kvinnor som är över 16 år men under 18 år är i behov av skydd mot att bli bortgifta.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag till lagändring som innebär att en särskild brottsrubricering gör det straffbart för föräldrar att arrangera äktenskap för minderåriga barn. Detta bör riksdagen begära.

3 Ta bort dispensen för äktenskap för minderåriga

Sedan 2004 får endast personer över 18 år vigas av svensk vigselförrättare. Barnäktenskap och tvångsäktenskap som har ingåtts i annat land accepteras inte i Sverige. Det finns emellertid fortfarande möjlighet att söka dispens från åldersgränsen hos länsstyrelsen. Flera remissinstanser som uttalat sig om förslagen i Barnäktenskapsutredningen (SOU 2008:41) anser att möjligheten för länsstyrelsen att bevilja dispens för att barn ska kunna gifta sig bör tas bort.

Ungdomsstyrelsen skickade en enkät till länsstyrelserna i oktober 2008 angående dispensansökningar om äktenskap för minderåriga. Frågor ställdes om vilka som var de vanligaste skälen som de sökande, oavsett avslag eller beviljad dispens, förde fram i ansökan. Dessa var att man älskar varandra, att partnern söker uppehållstillstånd eller riskerar att bli avvisad, att man har eller väntar barn tillsammans, att religion eller tradition kräver äktenskap eller att man redan är gift enligt religion eller tradition och att man vill vara gift enligt svensk lag samt att man på grund av religiösa och kulturella traditioner riskerar att få problem med släkten om man inte får gifta sig.

I enkäten ställdes också frågor om arrangemanget kring äktenskapet och om det framkommit uppgifter om att äktenskapet var mot den underåriges vilja eller uppgifter om att den underårige redan var gift enligt en traditionell eller religiös ceremoni. En länsstyrelse uppgav att det framkommit att äktenskapet arrangerats av den underåriges familj. Två länsstyrelser uppgav att det i handläggningen funnits en oro för att den underårige ansökt om dispens för att ingå ett äktenskap mot den egna viljan. Totalt gällde det fyra ärenden. Ingen av de aktuella länsstyrelserna beviljade dispenser under det angivna året. Sju länsstyrelser uppgav att det i ansökan framförts att den underårige redan var vigd enligt en religiös eller traditionell ceremoni. Totalt framkom att 20 underåriga redan var vigda på detta sätt.

Även om de fall där barn gifts bort i utlandet inte går att komma åt genom en sådan lagändring är det viktigt att lagen på ett tydligare sätt än i dag markerar att det inte är acceptabelt med barnäktenskap.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till en lagändring som innebär att dispensmöjligheten i äktenskapsbalken när det gäller äktenskap för barn under 18 år tas bort. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2011

Marianne Berg (V)

Bengt Berg (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Lena Olsson (V)